

симо се държехме и говорехме, ние инак гръмогласнитѣ палави малчугани, които изведнажъ минавахме отъ дума на юмрукъ! Сега ние я слѣдѣхме, какъ седи, какъ внимателно слуша, какъ благодари за всѣка услуга, какъ ъде полека, какъ си помага съ парченце хлѣбъ за да вземе млѣкото съ ориза въ лъжицата си! И колко малко тя взимаше въ лъжичката си, и какъ ядѣше съвършено безшумно и съ затворени уста! Каквото гледахме у нея това и възприемахме. Ние бѣхме като нейни подвластници, възпитаници, и когато у Колювия дворъ и изъ околнитѣ улици играехме на хайдути, тя бѣ царицата, която отсжджаше наказанието на заловения хайдутинъ. И ние губѣхме всѣка охота за игра, веднага щомъ Мария-Антоанета си отидеше. И горѣхме отъ желание да ѝ услужимъ, да ѝ направимъ нѣкакво удоволствие. Говорихме за това, мислихме, съвѣщавахме се и рѣшихме, по прѣдложение на Ангелча, да заведемъ Мария-Антоанета на Версайль.

IV.

Когато бѣхме учили за френската революция, тогава чухме за първи пжтъ и за Версайль: огроменъ дворецъ, просторна градина съ лѣхи цвѣтя и голѣми дървета, фонтани, бесѣдки и статуи. Късно слѣдъ този урокъ по история нѣкой отъ компанията нарече единъ кжтъ отъ тогавашната градска градина-Версайль.

По това врѣме градината не бѣ тъй голѣма както сега, а на полвина. И въ горния ѝ, югозападенъ, край имаше — и сега има, но вече не тъй хубава и отгледана — височинка. Прѣдната частъ на тази височинка бѣ издълбана, циментирана и прѣвърната въ прозраченъ басейнъ, изъ който плуваха червени, златни и сребърни рибки. Започващата задъ басейна склонность бѣ съ вградени въ нея шупливи камъни, прѣдъ и надъ които се провираха широкички струи вода къмъ басейна. Току на върха на шупливитѣ камъни имаше изправена върху висока, бѣла боядисана подставка, една статуя, прѣдставляща гръцката богиня Венера, готвяща се да слѣзе и се окжпе въ басейна. — Отъ другитѣ страни височинката бѣ разработена въ лѣхи съ разноцвѣтни и млади, трѣперливи брѣзи. — Прѣзъ

три алейки, не по-дълги отъ три-четири метра, се изкачваше човѣкъ къмъ върха на височинката, прѣобърнатъ на плоска кржгла площадка съ диаметръ около три-четири метра. Тритѣ алейки и площадката бѣха отъ страни и отгорѣ заградени съ тънѣкъ телъ, по който се виеха телеграфни, увиващи се цвѣтя съ бѣли и синкаво-виолетни фуниовидни цвѣтове. Въ срѣдата на площадката растѣше висока, стройна млада топола, безъ клоне до тамъ, дѣто за нея бѣха вързани теловетѣ, о които се виеха телеграфни, увиващи се цвѣтя, съ бѣщатадката приличаше на голѣмъ турски чадъръ (кржгла палатка), чиито стѣни и покриви бѣха обсипани съ фуниовидни цвѣтове, а тритѣ алейки изглеждаха на тѣсни, дълги, изъ вжтрѣ покрити съ цвѣтя арки. Ето този кжтъ съ лехи цвѣтя и голѣми дървета, съ фонтанъ и статуя, съ бѣседка-чадъръ нѣкой отъ насъ бѣше кръстилъ Версайль. И тъй го знаехме ние, и не само нашия класъ, а и всички ученици отъ долнитѣ класове. — Въ този Версайль ние, насѣдали по пейкитѣ на площадката, прѣкарвахме лѣтнитѣ горещини отъ единъ до три часа, тука ние четѣхме вѣстници, разказвахме си, що сме чули по политиката отъ родителитѣ си, тука прѣразказвахме прочетени повѣсти и романи.

Този Версайль бѣше нашето най-цѣнно мѣсто и тука никой не бѣше довеждалъ нито сестра си, нито кое да е друго момиче-роднина. За Версайль тѣ не бѣха достойни; такава бѣше само Мария Антоанета.

V.

Както прѣдварително се бѣхме уговорили, Колю отиде слѣдъ 4 часа да вземе Мария Антоанета. Ние ги дочакахме при вратата на градината. Тя съ Колю напрѣдъ, ние слѣдъ нея отидохме къмъ Версайль. Спрѣхме се прѣдъ басейна, напрѣдварвахме се, безъ да се прѣсичаме, да ѝ покажемъ водата, рибкитѣ, шупливитѣ камъни и ручейтѣ, богинята отъ гипсъ, готвяща се да слѣзе да се кжпе. Сетнѣ обиколехме Версайль. Обяснихме ѝ цвѣтята и дърветата и се изкачихме на площадката. Седнахме по пейкитѣ и всички се омърлушихме, като да не бѣхме въ състояние да отворимъ уста, като да бѣхме онемѣли.